

Hadara Ber, Clinical Psychologist
24 Ehud St., Tel-Aviv 6993624
Tel: 972-3-6494656 Fax: 972-3-6449266

הדרה בר, פסיכולוגית קלינית, מוריכה
רח' אהוד 24, תל אביב 6993624
טלפון: 03- 6494656 פקס: 03- 6449266

E-Mail: hadara_b@bezeqint.net

1 דצמבר 2016

לכבוד
שמואל מורן, עו"ד
תל אביב

עו"ד מורן הנכבד,

הנדון: עדי דרחי, חוות דעת פסיכולוגית בעניין ערעור אימוץ.

אני הח"מ נתבקשתי על ידי עו"ד שמואל מורן ליתן חוות דעת מקצועית על הני"ל. הנני גותנת חוות דעתי זאת במקום עדות בבית משפט, והנני מצהירה בזאת כי ידוע לי היטב שלעניין הוראות החוק הפלילי בדבר עדות שקר בשבועה בבית המשפט, דין חוות דעתי זו, כשהיא חתומה על ידי, כדין עדות בשבועה שנתתי בבית המשפט.

אלה פרטי השכלתי-

בוגרת קורס "גישור במשפחה", אוניברסיטת תל-אביב, בית הספר לעבודה סוציאלית, 2003.
בוגרת החוג לפסיכותרפיה פסיכואנליטית למתקדמים, המכון הישראלי לפסיכואנליזה, 1997.
תואר מדריכה בפסיכותרפיה, משרד הבריאות, 1994.
תואר מדריכה בפסיכודיאגנוסטיקה, משרד הבריאות, 1993.
תואר מומחית בפסיכולוגיה קלינית, משרד הבריאות, 1986.
תואר מ.א. בפסיכולוגיה קלינית, אוניברסיטת תל-אביב, 1984.
תואר ב.א. בפסיכולוגיה ובפילוסופיה, אוניברסיטת תל-אביב, 1979.

אלה פרטי נסיוני-

2012-2005 חברה בועדה לבחינת חוק אימוץ ילדים והליכי אימוץ ילדים בישראל, בראשות כב' השופט (בדימוס) יהושע גרוס.
2010-2003 חברה בועדת ערר לפי חוק אימוץ ילדים, בראשות כב' סגן הנשיא, השופט ש. בוקובסקי.
2003-2001 חברה בועדת רוטלוי לבחינת עקרונות יסוד בתחום הילד והמשפט ויישומם בחקיקה.
1994- עריכת חוות-דעת ומתן עדות מומחה בבתי-משפט.
1996-1988 פסיכולוגית קלינית ומדריכה בת.ל.ס, תל-אביב.
1988-1987 פסיכולוגית קלינית במרפאה לטיפול בילד ובנוער בבית חולים תל השומר.
1984- פסיכותרפיה ופסיכודיאגנוסטיקה לילדים נוער ומבוגרים במסגרת קליניקה פרטית.
1986-1983 מתמחה בפסיכולוגיה קלינית במרפאה לבריאות נפש ובבית החולים פרדסיה.
1984-1983 פסיכולוגית בתחנה לטיפול בילדי פנימיות בחבצלת השרון.
1982-1980 פסיכולוגית בשרות פסיכולוגי חינוכי ברמת השרון.
1982-1976 עוזרת מחקר ועוזרת הוראה במחלקה לפסיכולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב.

הרקע לחוות הדעת

מדובר בעדי, צעיר כבן 19 אשר בסוף חודש מאי 2016 הובא לידיעתו כי בינואר 2016 ילדה חברתו לשעבר בן אשר נמסר להורים המבקשים לאמצו ללא ידיעתו וללא הסכמתו. עדי הוא אביו הטבעי של התינוק והוא מבקש לגדלו בביתו בתמיכת משפחתו.

על רקע זה ביקשני עו"ד מורן, בא כוחו של עדי, ליתן חוות דעת מקצועית בעניין הנ"ל.

לצורך עריכת חוות הדעת ראיינתי בראיון קליני את עדי, את אמו עפרה דרחי ואת אחותו לירז דרחי, ערכתי שיחות עם שלושתם ביחד והתרשמתי מהאינטראקציה המשפחתית, וביצעתי לעדי בדיקות פסיכודיאגנוסטיות שכללו: בנדר, ציורים, ט.א.ט. ורורשאך.

בנוסף לכך קראתי את פסק הדין של בית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 21 נובמבר 2016

משפחת דרחי

עדי בן 19, הוא הבן הצעיר במשפחה בת 6 ילדים ולו חמש אחיות מבוגרות ממנו.

עפרה, אמו של עדי, ילידת אוקטובר 1960, כיום בת 56. נולדה בישראל, גדלה בתל אביב, בוגרת 12 שנות לימוד, נישאה בגיל 18 ובגיל 19 כבר הייתה לאם. עבדה כסייעת במעונות ויצ"ו ולאחר מכן עם בעלה בעסק לחלקי חילוף למכוניות אשר נסגר בשנת 2013 כשחלה אב המשפחה במחלה קשה ממנה נפטר בשנת 2015.

משפחתו של עדי גרה בתל אביב בבית פרטי גדול ומרווח ובו 7 חדרים. בבית זה גדלו ששת ילדי המשפחה. כל ילדי המשפחה בוגרי 12 שנות לימוד ובעלי השכלה על תיכונית. לכולם מוסר עבודה גבוה, כולם עובדים במקצועות חופשים (האחת מורה, אחרת חתמת בחברת ביטוח, אחות נוספת שיננית, ועוד). אחת מהאחיות היא אם לשניים. כולם עצמאים כלכלית. כל בני המשפחה שירתו שירות צבאי מלא לבד מעדי ואחותו לירז כפי שיוסבר בהמשך. בבית המשפחה גרים כיום האם, עדי ושתיים מאחיותיו. המשפחה לא הסתבכה בעבר עם אף רשות, אינה מוכרת לשירותי הרווחה, מעולם לא נזקקה לעזרה. כל אשר יש במשפחה הושג בעמל משותף של ההורים וילדיהם.

מדובר במשפחה נורמטיבית, חמה, מלוכדת ומגובשת, שורשית וערכית, הורים שחינכו את ילדיהם לאהבה ונתינה, לתמיכה הדדית, להיות ביחד ברגעי שמחה וברגעי צער וצורך. הבית פתוח עבור ילדי המשפחה ונכדי המשפחה אשר נולדו בבית וגדלו בו עד שעלה בידי הוריהם לעבור למקום משלהם. ישנה פתיחות רבה בין האחים והאם. רמת האמון ההדדית גבוהה ועמוקה.

שלוש השנים האחרונות היו מלאות בקושי ובצער, בשל מחלת ומות האב שהיה עמוד התווך של המשפחה והדמות הנערצת והסמכותית עבור עדי. ומשך החלה המשפחה להתאושש מהאבל על מות האב הגיעה אליה הבשורה על הולדתו של עידן, בנו של עדי, ומסירתו למשפחה המבקשת לאמצו ללא ידיעתו. מאז שוב אין נפשם יודעת מנוח. ובכל זאת, גם בתוך הקושי והסערה הרגשית בה מצויה המשפחה יכולתי לחוש היטב את החום השורר בה, את הערבות ההדדית, את האהבה ההדדית, וגם

את השמחה שיש בבית, ההווי, הצחוק, ההומור ותחושת ההעצמה ההדדית של "הביחד". אנחנו, הם אומרים, "כולם בשביל אחד ואחד בשביל כולם".

אב המשפחה כאמור היה מקור הסמכות בבית עבור עדי, בן הזקונים של המשפחה. לירז, אחותו של עדי היא עמוד תווך נוסף במשפחה ומקור סמכות נוסף עבור עדי ומקור תמיכה לאם בשעה קשה זו. לירז עצמה נפצעה קשה בפיגוע הנורא בדיזינגוף סנטר כשהייתה בת 14, סבלה מכוויות בכל הגוף, מרסיסים, פגיעות פנימיות בבטן וברגליים. בכיליתה נעוץ עד היום מסמר שמסוכן מדי להוציאו. על רקע פציעתה זו לא גויסה לצבא. היא עבדה בשיווק בפרסום, ובשנים האחרונות גרה עם בן זוג בארה"ב שם עבדה בשיווק. לירז עזבה את חייה בארה"ב וחזרה ארצה לבית הוריה על מנת לעזור לייצב את עדי שעבר תקופה קשה לאחר מות אביו, ונשארה בארץ משהתגלה סיפור הולדת בנו של עדי והחל המאבק על השבתו לחיק משפחתם.

עדי עצמו בוגר 12 שנות לימוד ולו בגרות חלקית. עם סיום לימודיו החל לעבוד בעבודות זמניות במסעדה כטבח, בשיפוצים, ואף בענף המחשבים. עדי הוא בוגר קורס אבטחת מידע.

עדי הוא צעיר האחים. כשהוא מצוי בחברת אמו ואחיותיו הוא שרוי עמוקות בתפקיד בן הזקונים, נותן להן לקחת חסות עליו ולדברר אותו. כאשר עדי מוצא עצמו בלעדי אמו ואחיותיו מתגלה הפן הבוגר שלו. הוא מדבר בחופשיות ומבטא את עצמו ורצונו היטב ובביטחון.

עדי ועדן, אם התינוק, היו בקשר זוגי ממושך. בצירוף מקרים טראגי נפטרו ממחלה קשה בזה אחר זה אביה של עדן ואביו של עדי. בתגובה למות אביו הסתגר עדי והתנתק ממרבית קשריו החברתיים. עדי היה קשור לאביו מאוד והוא מתאר את מותו כחוויה של התרסקות עבורו. הוא עבר תקופה של סערה רגשית וגם התנהגותית. לירז הגיעה מארה"ב לעזור לו בצערו.

במאי 2016 התהפכו חיינו של עדי. הוא נעצר על ידי המשטרה, נחקר ושחרר, אך נפתח לו תיק פלילי אשר בעטיו נדחה גיוסו. עם שחרורו מהמעצר הראתה לו לירז אחותו תמונה של תינוק שעדן שלחה ואמרה שזה בנו. "הייתי בהלם. נבלעה לי הלשון... אמרתי - אם זה ילד שלי אני רוצה אותו".

עדי אמנם צעיר בגילו אך מעיד על עצמו שהוא מתחבר לתינוקות ולילדים קטנים. הוא שמר, טיפל והאכיל את ילדיה של אחותו. הוא איתן ברצונו לגדל את בנו וחש עצמו מסוגל לגדלו בביתו בעזרת אחיותיו ואמו. עדי מבין היטב שהילד נמצא כעת בטיפולם של אחרים. יש בליבו על המדינה שלא עשתה די על מנת לאתרו.

עדן אינה מסוגלת לשמור סוד, אומר עדי. "היא סיפרה לידידים ולחברות שלה ושלחה ווטסאפים למיכאל עם תמונות של התינוק". כבר בינואר, בזמן המקביל לסירובה לדווח בשירות למען הילד מי אבי התינוק, שלחה עדן הודעה למיכאל חברו של עדי וסיפרה לו שילדה בן לעדי, אך זה לא האמין, חשב שהיא מחפשת תשומת לב ולא עשה דבר עם הודעה זו, גם לא עם ההודעה השנייה והשלישית.

אמו של מיכאל גילתה את תוכן ההודעות שנשלחו ע"י עדן למיכאל. היא דיברה עם מיכאל בעניין. לאחר השיחה עם אמו החליט מיכאל לספר לעדי על כך. משלא הצליח להשיגו שלח הודעה ללירז בעניין ההיריון והלידה של עדן. אז חזרה לירז למיכאל וחקרה אותו על כך ואח"כ סיפרה הדבר לעדי.

מאז נלחם עדי על מנת לגדל את בנו. "אני נלחם עליו ולא אוותר... אני יודע שיהיה לתינוק משבר של מעבר, אבל אני אטפל בו ואתן לו הרבה חום ואהבה וכשיהיה גדול יותר אספר לו, שידע את האמת. הכל הוא ידע. במשפחה שלנו אנחנו פתוחים".

עדי חש עצמו בשל להיות אב. התינוק מצוי במחשבותיו ללא הרף. עדי רואה בעיני רוחו את החדר שיארגן לתינוק. בית המשפחה גדול ויש בו חצר, אולי אפילו יבנה יחידת דיור בחצר הבית. עדי "כמו מקנן". כל אלה הם תהליכים טבעיים העוברים על אדם המתכוון בנפשו להיות הורה.

עפרה, אמו של עדי נחושה ברצונה לעזור לבנה לגדל את בנו. היא תתמוך בו בגידול נכדה. עפרה היא אישה חזקה ומתמודדת. במשפחתו של בעלה "נעלם" ילד. אמו של בעלה ילדה תינוק בשנת 1954, "ואמרו לה שהתינוק מת". עפרה לא מוכנה לקבל התרחשות חוזרת של "חטיפה בחסות החוק" של תינוק במשפחתה. היא רואה את עדי מתייסר, היא שומעת את בכיו בלילות. עדי עבר שנה מטלטלת וקשה, באשר איבד את אביו ואיבד בן. כל משפחתו של עדי מאחוריו, כולם תומכים בו. מאז שנודע לעדי על הולדת בנו הוא השתנה, התבגר. עפרה שוחחה אתו על כך שאם יחזור התינוק לביתם יעבור התינוק משבר באשר יהא עליו להיפרד מהמוכר לו ולהתרגל לעדי ולמשפחתו ועדי מודע לכך. הם יעטפו אותו בחום ובאהבה, והוא יתגבר ויתקשר למשפחתו הטבעית. עדי יטפל בו, הוא מקבל את קיומו של בנו באהבה. "יש לו ידי זהב, יש לו לב ונתינה, כמו אבא שלו".

מכיוון שעדי נחקר ועומדת כנגדו תלונה במשטרה ביקשתי לברר לעומקם של דברים מעבר למה שראיתי בקליניקה האם יש לעדי פתולוגיה נפשית או התנהגותית כלשהיא אשר חמקה מעיני בקליניקה. על כן ערכתי לו מבחנים פסיכודיאגנוסטיים שכללו, כאמור, בנדר, ציורים, ט.א.ט ורורשאך.

בראיון הקליני התרשמתי מצעיר ללא פתולוגיות נפשיות או התנהגותיות. גם במבחנים הפסיכודיאגנוסטיים לא מצאתי סימנים לקיומן של פתולוגיות או הפרעות התנהגותיות אצל עדי. הוא בגר באחת, כמי שעשה קפיצה התפתחותית. הוא נבון, מתייחס למציאות באחריות ובהשקעה ובקפדנות, מחפש בסבלנות פתרון לבעיות, בודק את עצמו ומתקן ומשפר עצמו בהתאם למה שהוא מוצא לנכון ובהתאם להנחיה של מי שהוא בוטח בו. לא ראיתי עיוותים בתפיסת המציאות, לא בקליניקה ולא במבחנים הפסיכודיאגנוסטיים. נהפוך הוא. ראיתי הבנה נכונה ותפיסה נורמטיבית את המציאות על גווניה השונים. עוד התרשמתי, הן מהקליניקה והן מהמבחנים הפסיכודיאגנוסטיים מהיותו של עדי בעל עולם רגשי חם, עשיר ומגוון, בעל יכולת לחוות ולבטא רגשות מכל גווני הקשת, ובעל יכולת להתייחסות ולאמפטיה והבנה של האחר, והבנה ואמפטיה לנקודת המבט של ילד. עדי הפנים הורות מיטיבה, החוויה המשפחתית שלו היא מיטיבה, יש לו רצון למשפחתיות ולהענקת הורות מיטיבה. גם לנוכח הקשיים בחייו לא איבד מרוחו הטובה ומשמחת החיים וחוש ההומור שלו.

עדי נכוונת הביע נכוונות להיכנס לתהליך של הדרכה הורית כהכנה לקראת בוא התינוק, הבנה עמוקה יותר של מצבו הרגשי וההתפתחותי, והדרכה בקליטתו בחיק המשפחה.

סיכום ודין

מדובר בעדי, בן 19, אשר במאי 2016 נודע לו כי בת זוגו בעבר ילדה בינואר 2016 את בנו ומסרה אותו למשפחה המבקשת לאמצו. עדי מבקש לקבל את בנו לרשותו ולגדלו בעזרת בני משפחתו.

התרשמתי מצעיר אשר מסוגל לגדל את בנו בעצמו ובתמיכת בני משפחתו ללא כל צורך בעזרת שירותי הרווחה. הוא בן למשפחה עניפה, נורמטיבית, אשר גידלה ומגדלת ילדים ונכדים. אין ספק בליבי כי אם היו שירותי הרווחה יודעים את זהותו של עדי בעת הולדת בנו ומכירים אותו ואת משפחתו לא היה נמסר הילד למשפחה המבקשת לאמצו אלא היה נמסר לידי עדי ומשפחתו הטבעית ללא כל פקפוק וחשש.

עידן הינו כיום בן 10 ח' והוא גדל בבית משפחה הרוצה לאמצו בעוד שיש לו אב טבעי טוב ומשפחה טבעית טובה ומיטיבה מכל בחינה אפשרית, חמה, מלוכדת ומגובשת. כל חטאו של עדי הוא שנודע לו על דבר הולדתו של בנו באיחור מה.

עם היוודע לעדי דבר הולדתו של בנו פעל הוא באופן מידי על מנת להשיבו לחיקו. רצונו הוא כן, עקבי וחד משמעי.

שוחחתי ארוכות עם עדי ועם אמו ואחותו ואף בדקתי את עדי בבדיקה פסיכודיאגנוסטית. התרשמתי ממשפחה טובה וחמה ומתפקדת היטב בעלת כוחות ויכולת להתגבר על משברי החיים. בני המשפחה נהנים מתמיכה הדדית, מקרבה רגשית גדולה ואמון גבוה ועמוק אלה באלה.

לא מצאתי כי אף אחד מבני המשפחה אותם ראיתי סובל מאיזו פתולוגיה נפשית או בעיה התנהגותית. נהפוך הוא. ראיתי אנשים טובים ומתפקדים אשר משפחתם ועבודתם הם חייהם. גם במבחנים הפסיכודיאגנוסטיים שערכתי לעדי לא מצאתי עדות לקיומה של פתולוגיה נפשית או הפרעה התנהגותית.

עדי יוכל לקבל את בנו לרשותו ובעזרת בני משפחתו יהיה מסוגל לטפל בקושי אותו יעבור התינוק במעבר מביתו הנוכחי אל חיק משפחתו הטבעית, ולגדלו במירב בריאות הגוף והנפש. לעדי ולבני המשפחה שלו יש יכולת הורית טובה ומספקת על מנת לעשות זאת.

לעדי ולמשפחתו יש המסוגלות לספק לעידן את כל צרכיו הפיזיים, הנפשיים וההתפתחותיים לכל אורך שלבי התפתחותו. יש להם המסוגלות לתת לו תחושת שייכות והשתייכות לאב ולמשפחתו אשר בה ודודות ודודים ואחיינים. עדי ומשפחתו יכולים להעניק לעידן לאורך כל שלבי התפתחותו עקביות ויציבות בטיפול בו, הרגשה שהוא רצוי ואהוב, להעניק לו מחומם ומשמחת החיים שלהם ומההנאה שלהם בגידולו, לטפחו ולהעשירו ולהעניק לו חינוך הולם וערכי ולהקנות לו ערכים נורמטיביים ומוסריים באופן צפוי ועקבי תוך הענקת גבולות מותאמים לשלבי התפתחותו.

מדובר בצעיר ובמשפחה הרואים את צרכי האחר, מבינים את מצוקותיו ופועלים באופן מידי ונכון על מנת לתת להן מענה הולם תוך שימת צרכי הילד קודם.

רצונו של עדי לגדל את בנו בחיקו ובחיק משפחתו הינו עקבי וכן. עדי פעל לשם כך ללא לאות מיד עם היוודע לו דבר לידת בנו. לעדי ולמשפחתו מוטיבציה גבוהה לגדל את שאר בשרם כפי שראוי ונדרש ממי שלוקחים אחריות ופועלים על מנת לטפל במי שהוא שלהם.

הן עדי והן משפחתו מכירים בנזק שעלול להיגרם לתינוק בעת המעבר לידיהם ויש להם נכונות לתקן הנזקים. עדי נכון לקבל הדרכה מאיש מקצוע לשם כך ולפי מיטב ניסיוני והבנתי המקצועית עדי יכול להתירם מתהליך זה.

איני רואה נזקים שעלולים לקרות את עידן בהמשך חייו אם יוחזר לחיק משפחתו הטבעית מעבר לקשיי המעבר. עדי ומשפחתו הינם משפחה ראויה ככל שמשפחה ראויה יכולה להיות.

הנזקים שיקרו את התינוק כתוצאה מניתוקו מההורים שביקשו לאמצו יכולים לתקון ובלבד שהדבר יקרה מהר וככל שהדבר יקרה מהר יותר כן יקטנו נזקיו.

אם לא יוחזר התינוק עידן למשפחתו הטבעית ויישאר לגדול במשפחה המבקשת לאמצו לא יהיה הוא פטור מכל נזק.

אמנם לא יקרה אותו השיבוש הזמני בתהליכי ההתקשרות אך הוא יחיה עם "נזקי" האימוץ. היות ילד מאומץ אינו דבר של מה בכך. באימוץ גלומים באופן אינהרנטי אובדן וחוסר, שאלות של זהות ושייכות, חיים תחת מעטה סודות, אי ידיעה באשר לנסיבות הולדת המאומץ וקשריו הייחודיים. זה הוא אותו "חור שחור" עמו גדלים המאומצים. היעלמות ההורים המולידים מחיי הילד הוא אובדן והיעדר שספק אם נמצא לו פיצוי.

גם אימוץ מוצלח וטוב אינו מבטל את מרכזיות נושא האימוץ בחיי המאומץ. רבים הם המאומצים העסוקים ללא הרף בשאלת מוצאם. הם חיים עם שני זוגות הורים: אלה המגדלים אותם ואלה המדומיינים, המולידים הטבעיים. סבך היחסים בין שני זוגות ההורים מעמיס על המאומצים ענין לענות בו כל ילדותם וכל חייהם הבוגרים.

במקרה של עידן, הרי שהצמיחה שלו עם נזקי האימוץ היא מיותרת. התועלת שבהשבתו לאביו מולידו הטבעי ולחיק משפחתו הטבעית תייתר את הסבל והנזקים של האימוץ ותפצה על הסבל שייגרם לתינוק בעת המעבר.

ואין ליבי גס בסבלם של ההורים שבכוונתם לאמץ את עידן אך נוכחתי בסבלו של עדי ובסבלם של בני משפחתו בשל הילקחו של עידן מהם. אין להתכחש לסבל זה ואין להתעלם ממנו או להורידו בדרגה מפני סבלם של אלה המבקשים לאמצו.

במבט לאחור ניתן לשער כי רצונה של האם לשמור על סודיות זהות אביו של עידן לא היה שלם שכן בו בזמן ובמקביל לסירובה למסור למדינה פרטים על זהות אביו של התינוק, הרי שכבר מחודש ינואר 2016 החלה שולחת מסרונים לחברו של עדי, מיכאל. לעדי נודע שיש לו בן בגלל פועלה. אין זאת אלא שעדן גילתה את זהות האב עוד במהלך מסירתו של בנה לאימוץ, אך לא למדינה. אמנם המדינה ראתה רק את סירובה לגלות את זהות האב, אך מחוץ לטווח עיני המדינה טרחה עדן לוודא כי יודע לעדי כי

יש לו בן. מכל אלה אפשר להסיק שרצונה של עדן לשמור את זהות האב בסוד ככל שנמסר למדינה לא היה שלם והיה לכל הפחות חצוי.

עוד גדול התסכול של עדי ומשפחתו משהם יודעים פרטים רבים על קורותיו של התינוק מיום היוולדו ועד לרגע זה, אפילו ללא שעשו מאמץ אקטיבי לגלותם. "אם אנחנו גילינו בלי שום מאמץ מידע על התינוק שלנו, למה לא יכלה מדינת ישראל לאתר אותנו?" וכמו שעדי חש שעת נולד התינוק היה הוא עצמו מצוי במרחק נגיעה מבנו, כך מצוי התינוק מרחק נגיעה ממנו היום. המעון בו שהה התינוק עת שוחרר מבית החולים על ידי השירות למען הילד מצוי במרחק דקות ספורות של הליכה מביתו של עדי. התינוק עצמו מתגורר היום במרחק קילומטרים ספורים מביתו של עדי.

כך קרו הדברים בימים אלה של רשתות חברתיות פעילות ואזרחים אקטיביים בנושאים הקרובים אליהם. משנודע בציבור סיפורו של התינוק עידן הגיע דרך הרשתות החברתיות למשפחה מידע מאנשים "שעשו אחד ועוד אחד". לעדי ולמשפחתו יש סיבות להניח שעידן לא מקבל תנאים לגדילה והורות טובה יותר ממה שיש לעדי ולמשפחתו להציע לו. זאת ועוד, מוצאם ואורחות חיי המשפחה המיועדת לאמצו שונים באופן קיצוני מהם ומאורחות חייהם. כלומר, המדינה לא שמרה על רצף ברקע המוצא, התרבות והזרם הדתי בין המשפחה המיועדת לאמצו ובנם, בעוד שפרטים אלה היו ידועים למדינה שכן עדן עצמה מסרה אותם. כך שגם אם לא יימסר עידן היום לידיהם ייתכן שיחונך לא לפתוח את תיק האימוץ בבגרותו או אם יפתחו הרי שיחיה במציאות רחוקה מאוד מזו שלהם ולא יימצא להם שפה משותפת.

יודגש אמנם כי העברתו של התינוק ממשפחה למשפחה עלול ליצור אצל התינוק שיבוש בתהליכי ההתקשרות ואין זה דבר של מה בכך. אך אנו צריכים לשקול את נזקי המעבר, הסיכוי לתקנם, התועלת שבגדילה במשפחה הטבעית הטובה שיש לעידן, לעומת נזקי האימוץ שספק אם הם ניתנים לתיקון.

זכורים לי היטב הדיונים שנערכו בוועדה לבחינת חוק אימוץ ילדים¹ בה השתתפתי בנושאים הנוגעים לרצף במקום גידולו של הילד. בפני הוועדה הוצגו עמדות מומחים ומתקרים בסוגיית ההתקשרות והצורך בקביעות הדמויות המגדלות, החשיבות בביטחון בנוכחות המגדלים, והעמדות שהובעו באשר לסיכויי הילד לגשר על פני הפערים ולתקן הנזקים של המעבר וליצור התקשרות בטוחה עם דמויות מגדלות חדשות משמעותיות. מחקרים שהוצגו בפני הוועדה² הצביעו על כך שככל שהתינוק נמסר בגיל צעיר כל עוד אין הוא בן שנתיים ימים גדל הסיכוי להדבקת הפערים שנוצרו בשל המעבר, לא כל שכן כשהתינוק הינו מתחת לגיל שנה, וזאת אם המעבר נעשה באופן זהיר ומושכל ומוקדם ככל האפשר.

¹ הוועדה לבחינת חוק אימוץ ילדים, התשמ"א – 1991 והליכי אימוץ ילדים בישראל בראשות השופט (בדימוס) יהושע גרוס.

² Marinus H. van IJzendoorn and Femmie Juffer, "The Emanuel Miller Memorial Lecture 2006: Adoption as intervention. Meta-analytic evidence for massive catch-up and plasticity in physical, socio-emotional and cognitive development", 47(12) Journal of Child Psychology and Psychiatry, (2006), 1228.

אמנם ישנם מומחים הסבורים כי שאלת השיבוש בהתקשרות הינה חזות הכל, אך חברי הועדה סברו כי במצבים כגון אלה שלפנינו ההתקשרות אינה הפרמטר היחיד לפיו יש לקבל את ההחלטה באשר למקום גידולו של תינוק אלא יש לשקול עוד זכויות ואינטרסים וצרכים נוספים של הילד ושל הוריו. הדברים יפורסמו כשיוגש (בקרוב) דו"ח הועדה לשרת המשפטים ואז אפשר יהיה לצטט מתוכו מובאות באופן ישיר.

ההנחה שאם נעביר את התינוק עידן מעבר הרי שנהפכו מילד ללא שיבושי התקשרות לילד בעל צרכים מיוחדים בשל השיבוש צריכה להישקל אל מול ההנחה שקשיי המעבר יכולים לתקון, אך אם יישאר עידן בבית אלה הרוצים לאמצו יהיה אמנם ילד שלא עבר את קשיי המעבר אבל בעל צרכים מיוחדים של ילד מאומץ שאין להכחישם ואין להתעלם מהם.

עוד יצוין כי השירות למען הילד מיומן מאוד בביצוע מעברים שכאלה. ואם כך יהיה, יבוא על תיקונו השיבוש שבמעבר ולא יהיה על עידן לגדול כילד מאומץ כל ימי חייו אלא ימצה את זכותו לגדול בחיק משפחתו הטבעית שרוצה בו ומסוגלת לגדלו במירב בריאות הגוף והנפש בכוחות עצמה בלי להזדקק לעזרת המדינה.

בכבוד רב,

ד"ר חגית גר

הדרה בר, פסיכולוגית קלינית, מדריכה.